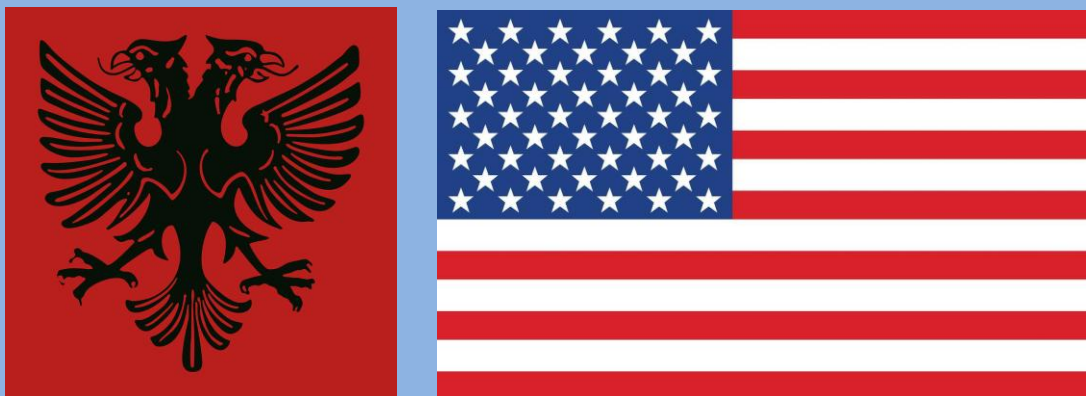

28 KORRIK 1922 – 28 KORRIK 2025

**PËRVJETORI I VENDOSJES SË
MARRËDHËNIEVE
DIPLOMATIKE SHQIPËRI–SHBA**

Përgatitur nga Mal Berisha

Pas një ndërprerjeje 52-vjeçare, ato rifilluan në vitin 1991 dhe prej atëherë funksionojnë si një partneritet i qëndrueshëm në shërbim të lirisë dhe demokracisë.

28 KORRIK 1922 – 28 KORRIK 2025

Historia e marrëdhënieve ndërmjet Shqipërisë dhe Shteteve të Bashkuara të Amerikës ka rrënjë të thella, që shkojnë përtej vendosjes zyrtare të marrëdhënieve diplomatike më 28 korrik 1922. Në planin historik dhe kulturor, populli amerikan u njoh që herët me popullin shqiptar nëpërmjet poemës së Henry Wadsworth Longfellow **“Përrallat e bujtinës anë udhës”**, ku një vend të rëndësishëm zë heroji ynë kombëtar, Gjergj Kastrioti Skënderbeu, si dhe përmes librit historik **“Skënderbeu”** të shkrimtarit njujorkez Clement Moore — për të përmendur vetëm disa prej tyre.

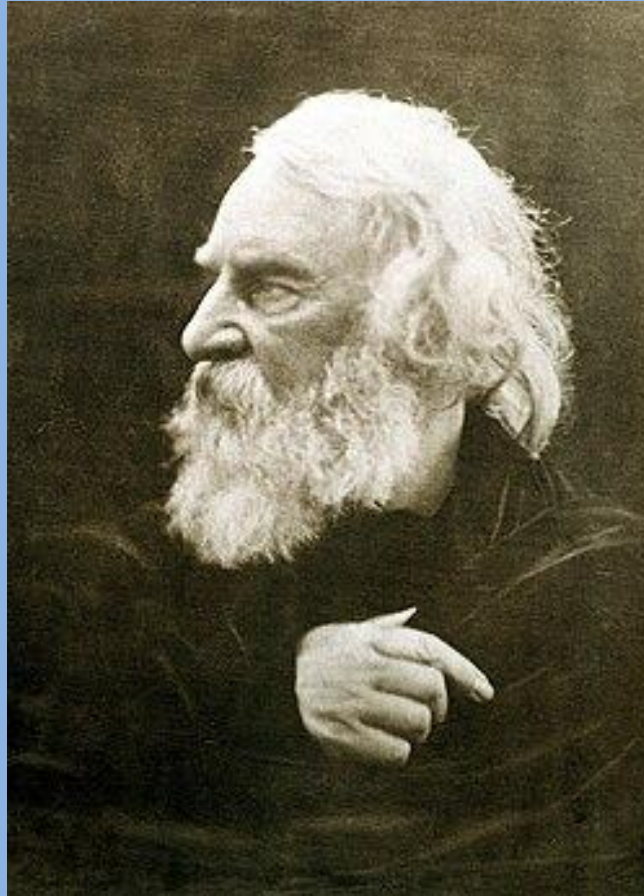

Clement C. Moore

GEORGE CASTRIOT,
SURNAMED
SCANDERBEG,
KING OF ALBANIA

Henry Wadsworth Longfellow

Scanderbeg - A poem by Henry Wadsworth Longfellow

Prania e shqiptarëve në Amerikë, që nga dekadad e fundit të shekullit XIX, kulmoi me themelimin e Federatës Pan-Shqiptare të Amerikës “VATRA”, e cila luajti një rol përcaktues në shumë prej ngjarjeve që kanë shoqëruar zhvillimin e marrëdhënieve shqiptaro-amerikane.

Në kohët moderne, sidomos në prag të rrëzimit të komunizmit në Shqipëri dhe të demokratizimit të saj, si dhe gjatë momenteve më të vështira kur Jugosllavia sundohej nga kriminelin Milosheviç, ishte Liga Qytetare Shqiptaro-Amerikane, e drejtuar nga ish-kongresmeni Joseph DioGuardi, ajo që luajti një rol vendimtar në ndërgjegjësimin e faktorit amerikan lidhur me çështjen e Kosovës.

Presidenti i 28 – të Amerikan Woddrow Wilson

Në aspektin konkret të marrëdhënieve kulturore dhe historike, ato nisën me misionarët e parë amerikanë, si Dr. Charles Telford Erickson – njeriu që i kushtoi jetën Shqipërisë dhe që besohet të ketë qenë rezidenti i parë amerikan në vendin tonë, që në vjeshtën e vitit 1908, në shtëpinë e familjes fisnike të Begejve të Tiranës.

Në vijim të kësaj, shqiptarët patën nderin dhe rastin të përjetonin aktin më të guximshëm dhe më me rëndësi historike në vitin 1919, kur Presidenti amerikan Woodrow Wilson, në Konferencën e Paqes në Paris, doli publikisht kundër planeve për copëtimin e Shqipërisë nga fuqitë fqinje. Me bindjen se parimi i vetëvendosjes së popujve nuk mund të shkelet, ai refuzoi të nënshkruante çdo marrëveshje që nuk njihte të drejtën e Shqipërisë për të ekzistuar si shtet i pavarur. Ky ishte akti themelues i miqësisë shqiptaro-amerikane, e cila u zhvillua mbi bazën e respektit për lirinë dhe sovranitetin kombëtar.

Tre vjet më pas, më 28 korrik 1922, kjo miqësi mori formë zyrtare përmes vendosjes së marrëdhënieve diplomatike midis dy vendeve, duke hapur një kapitull të ri në historinë tonë të përbashkët.

Maxwell Blake më 28 Korrik 1922 në Tiranë

Ishte Ministri Amerikan në Marok, Maxwell Blake, ai që, pas një vizite në Shqipëri, i raportoi Departamentit të

Shtetit se Shqipëria ishte një vend i denjë për të vendosur marrëdhënie diplomatike me Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

Ulisses Grant Smith i pari Ministër Amerikan në Shqipëri

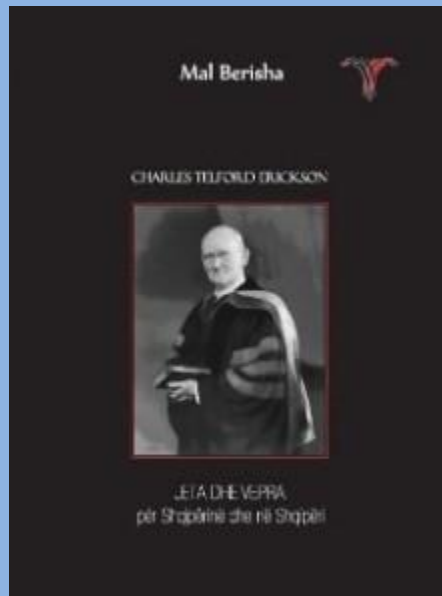
Një nga momentet më të spikatura të këtij kapitulli ndodhi në një Ditë të Falënderimeve, më 27 nëntor 1930, kur në Tiranë u inaugurua Selia e Ambasadës Amerikane – godina e parë diplomatike që Qeveria e Shteteve të Bashkuara ndërtoi si pronë të vetën në një vend të huaj, me fonde të siguruara nga ligji i njohur si Porter Bill.

Ambasada Amerikane ne Tiranë

Në atë ceremoni historike, në prani të Mbretit Zog I, kabinetit qeveritar dhe trupit diplomatik, Ambasadori Herman Bernstein mbajti një fjalim prekës ku përçoi vlerësimin dhe respektin që SHBA ushqente për Shqipërinë. Ai përmendi bukurinë e vendit, kurajën e popullit dhe përpjekjet e qeverisë shqiptare për vendosjen e rendit dhe zhvillimin kombëtar. Fjalët e tij nuk ishin vetëm simbolike: ato pasqyronin një mbështetje të sinqertë dhe konkrete që SHBA i kishte dhënë Shqipërisë qysh në dekadat e para të ekzistencës së saj si shtet.

Afërt. Ky institut ishte një qendër moderne ku të rinjtë shqiptarë mësonin praktikat më të avancuara të bujqësisë dhe menaxhimit rural. Ai shënonte një hap të madh përpara në emancipimin ekonomik të vendit dhe sot njihet si Shkolla Profesionale “Charles Telford Erickson”.

Shkolla Teknike Amerikane në Tiranë, e themeluar nga Harry Fultz, e mbështetur nga organizatat amerikane filantropike. Kjo shkollë u kthye në një nga institucionet më të rëndësishme të arsimit profesional në Shqipëri, duke përgatitur breza teknikësh, mësuesish dhe drejtuesish që do të luanin role kyçe në ndërtimin e shtetit shqiptar. Ajo u bë simbol i standardeve amerikane në arsim dhe i ndikimit pozitiv të SHBA në jetën shqiptare.

Harry Fultz me një grup nxënësish të diplomuar – foto e vitit 1933

Po në atë fjalim, Ambasadori Bernstein vlerësoi gjithashtu rolin e Kryqit të Kuq Amerikan dhe Fondacionit Rockefeller, që kontribuan në përmirësimin e shëndetësisë publike në Shqipëri, veçanërisht në luftën kundër sëmundjes së malarjes, e cila ishte një rrezik serioz në atë kohë.

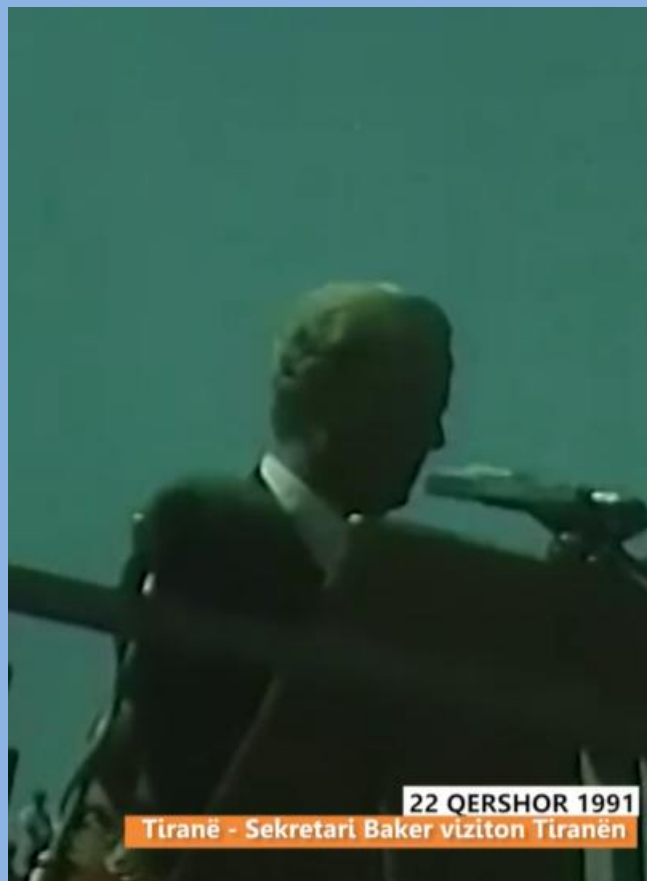

Mbreti Zog

Kjo ceremoni e Ditës së Falënderimeve nuk kaloi pa jehonë. Gazeta “The New York Times”, në numrin e saj të 28 nëntorit 1930, e përshkroi këtë ngjarje si:

“Ngjarja më piktoreske e ndodhur kohëve të fundit në Ballkan.”

Pas një ndërprerjeje afro 52-vjeçare, për shkak të pushtimit fashist dhe më pas orientimit bolshevik të Shqipërisë komuniste, marrëdhëniet diplomatike me Shtetet e Bashkuara u rivendosën në vitin 1991. Kjo u demonstrua fuqishëm me vizitën historike të Sekretarit të Shtetit James Baker në Tiranë, e cila u prit me një entuziazëm të jashtëzakonshëm dhe një pritje madhështore, si rrallëherë më parë në historinë e vendit tonë.

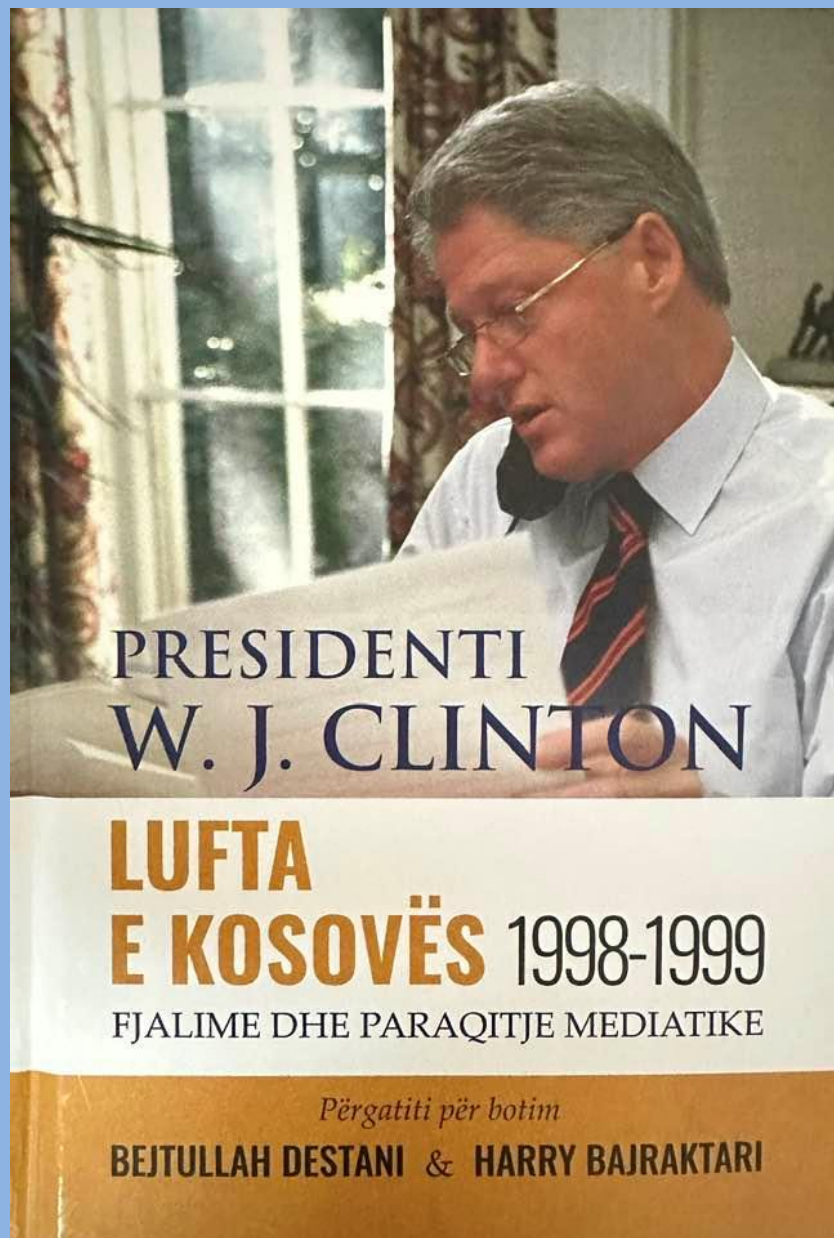

Menjëherë pas kësaj, Presidenti i Shqipërisë, Sali Berisha, u prit në Zyrën Ovale nga Presidenti George H. W. Bush – duke u bërë i pari president shqiptar që vizitoi zyrtarisht Shtëpinë e Bardhë.

Kjo miqësi shënoi një tjetër kulm kur Presidenti Bill Clinton qëndroi fuqishëm në mbështetje të çlirimit të Kosovës nga hordhitë serbe, në vitin 1999. Falë përkushtimit të tij dhe vendosmërisë së Shteteve të Bashkuara, populli ynë shqiptar i Kosovës u çlirua njëherë e përgjithmonë nga zgjedha serbe.

Miqësia shqiptaro-amerikane u forcua ndër vite dhe arriti një tjetër kulm historik më 10 qershor 2007, kur Presidenti George W. Bush u bë Presidenti i parë amerikan që vizitoi Shqipërinë. Gjatë qëndrimit të tij në Tiranë dhe Fushë-Krujë, ai u prit me entuziazëm të jashtëzakonshëm nga populli shqiptar. Vizita e tij u përjetua si një festë kombëtare, ku ndjenja e afërsisë dhe mirënjohjes ndaj SHBA-ve u shpreh në mënyrën më të sinqertë dhe masive. Presidenti Bush u nderua me titullin "Qytetar Nderi" dhe deklaratat e tij përkrahëse për integrimin euroatlantik të Shqipërisë forcuan edhe më tej aleancën tonë strategjike.

Sot, në vitin 2025, kur shënojmë 103 vjet nga dita e vendosjes së marrëdhënieve diplomatike, ne nuk kujtojmë thjesht një marrëveshje zyrtare, por një bashkëpunim të ndërtuar mbi besim, parime dhe vepra konkrete. Nga qëndrimi i Presidentit Wilson, te Bernstein dhe Erickson, nga Fultz-i te mbështetja për Kosovën, integrimi në NATO, dhe vizita e Presidentit Bush – çdo hap është dëshmi e një marrëdhënieje të jashtëzakonshme që ka qëndruar e fortë në kohë.

Takimi i Kryeministrit shqiptar Edi Rama dhe Ministrit të Brendshëm Saimir Tahiri me Presidentin Barack Obama në Shtëpinë e Bardhë.

Ngjarje të ndryshme i kanë dhënë formë marrëdhënieve shqiptaro-amerikane, duke shënuar herë pas here ulje dhe ngritje, të cilat ndonjëherë kanë qenë të panatyrshme, të motivuara jo vetëm nga rrethana të jashtme, por edhe nga faktorë të brendshëm politikë. Këto luhatje nuk janë mbështetur gjithmonë në dëshirën e madhe të poullit shqiptar dhe atij amerikan prandaj edhe janë zbritur 52 vitet e errëta të pushtimit fashist dhe të regjimit komunist në Shqipëri.

Në këtë ditë historike cdo shqiptar, dhe në vëcanti shqiptaro – amerikanët brohorazun një zërti:

Rroftë miqësia shqiptaro-amerikane – aleanca më e çmuar dhe më e qëndrueshme e kombit tonë!

**103 YEARS AGO, ON JULY 28, 1922,
DIPLOMATIC RELATIONS WERE ESTABLISHED
BETWEEN ALBANIA AND THE UNITED STATES
OF AMERICA.**

After a 52-year interruption, they were restored in 1991 and have since functioned as a stable partnership in the service of freedom and democracy.

JULY 28, 1922 – JULY 28, 2025

The history of relations between Albania and the United States of America has deep roots that go beyond the official establishment of diplomatic ties on July 28, 1922. Culturally and historically, the American people became acquainted early on with the Albanian people through Henry Wadsworth Longfellow's poem "Tales of a Wayside Inn," in which our national hero, Gjergj Kastrioti Skanderbeg, holds a significant place. They also encountered Albania through the historical book "Skanderbeg" by New York author Clement Moore – to mention just a few.

The presence of Albanians in America, beginning in the final decades of the 19th century, culminated in the establishment of the Pan-Albanian Federation of America, "VATRA," which played a decisive role in many of the events that have shaped Albanian-American relations.

In modern times, especially on the eve of the fall of communism in Albania and its democratization, as well as during the most difficult moments when Yugoslavia was ruled by the criminal Milosevic, it was the Albanian American Civic League, led by former Congressman Joseph DioGuardi, that played a decisive role in raising awareness among American policymakers regarding the issue of Kosovo.

In terms of concrete cultural and historical relations, they began with the first American missionaries, such as Dr. Charles Telford Erickson – the man who dedicated his life

to Albania and is believed to have been the first American resident in our country, arriving in the fall of 1908 and staying in the noble house of the Begeja family in Tirana.

Subsequently, Albanians had the honor and opportunity to witness one of the most courageous and historically significant acts in 1919, when U.S. President Woodrow Wilson, at the Paris Peace Conference, publicly opposed plans to partition Albania by neighboring powers. Convinced that the principle of self-determination of peoples could not be violated, he refused to sign any agreement that did not recognize Albania's right to exist as an independent state. This marked the foundational act of Albanian-American friendship, which developed on the basis of respect for freedom and national sovereignty.

Three years later, on July 28, 1922, this friendship took official form through the establishment of diplomatic relations between the two countries, opening a new chapter in our shared history. It was the American Minister to Morocco, Maxwell Blake, who, after visiting Albania, reported to the State Department that Albania was a worthy nation with which the United States should establish diplomatic relations.

One of the most significant moments of this chapter occurred on Thanksgiving Day, November 27, 1930, when the U.S. Embassy in Tirana was inaugurated – the first

diplomatic building that the U.S. Government built and owned abroad, funded through the so-called Porter Bill.

At that historic ceremony, in the presence of King Zog I, the Albanian cabinet, and the diplomatic corps, Ambassador Herman Bernstein delivered a touching speech expressing the esteem and respect the United States held for Albania. He highlighted the country's beauty, the courage of its people, and the efforts of the Albanian government to establish order and foster national development. His words were not merely symbolic – they reflected the sincere and concrete support that the U.S. had offered Albania since its early years as a state.

That speech also emphasized two major American contributions to education and development:

The Albanian-American Agricultural Institute in Golem, Kavaja, founded by missionary and educator Charles Telford Erickson and funded by the Near East Foundation. This institute was a modern center where Albanian youth learned the most advanced agricultural and rural management practices. It marked a major step forward in the country's economic emancipation and is today known as the Charles Telford Erickson Vocational School.

The American Technical School in Tirana, founded by Harry Fultz and supported by American philanthropic organizations. This school became one of the most important

professional education institutions in Albania, training generations of technicians, teachers, and leaders who played key roles in building the Albanian state. It became a symbol of American standards in education and of the U.S.'s positive influence on Albanian life.

In that same speech, Ambassador Bernstein also praised the role of the American Red Cross and the Rockefeller Foundation, which contributed to improving public health in Albania, particularly in the fight against malaria, which at the time posed a serious threat.

This Thanksgiving Day ceremony did not go unnoticed. *The New York Times*, in its November 28, 1930 issue, described the event as:

"The most picturesque event to occur recently in the Balkans."

After an interruption of nearly 52 years, due to the fascist occupation and later the Bolshevik orientation of communist Albania, diplomatic relations with the United States were restored in 1991. This was powerfully demonstrated by the historic visit of Secretary of State James Baker to Tirana, which was met with extraordinary enthusiasm and a grand reception – an event rarely seen before in our country's history.

Shortly thereafter, Albanian President Sali Berisha was received in the Oval Office by President George H. W. Bush

– becoming the first Albanian head of state to make an official visit to the White House.

This friendship reached another high point when President Bill Clinton strongly supported the liberation of Kosovo from Serbian forces in 1999. Thanks to his commitment and the resolve of the United States, our Albanian people in Kosovo were freed once and for all from Serbian oppression.

Over the years, Albanian-American friendship continued to strengthen and reached yet another historic peak on June 10, 2007, when President George W. Bush became the first sitting U.S. President to visit Albania. During his stay in Tirana and Fushë-Krujë, he was greeted with extraordinary enthusiasm by the Albanian people. His visit was experienced as a national celebration, where the feelings of closeness and gratitude toward the U.S. were expressed with the utmost sincerity and magnitude. President Bush was awarded the title of "Honorary Citizen," and his supportive statements for Albania's Euro-Atlantic integration further solidified our strategic alliance.

Today, in 2025, as we mark 103 years since the establishment of diplomatic relations, we commemorate not merely a formal agreement, but a century-long partnership built on trust, principles, and concrete deeds. From President Wilson's stand, to the contributions of Bernstein, Erickson, Fultz, to the support for Kosovo, NATO integration, and

President Bush's visit – each step is a testament to an extraordinary relationship that has endured over time.

Various events have shaped Albanian-American relations, marking occasional ups and downs, which at times were unnatural and driven not only by external circumstances but also by internal political factors. These fluctuations were not always grounded in the deep will of the Albanian and American peoples, which is why the 52 dark years of fascist occupation and communist dictatorship are rightfully excluded from the full historical count.

On this historic day, every Albanian – and especially Albanian-Americans – proudly proclaim with one voice:

Long live Albanian-American friendship – the most treasured and enduring alliance of our nation!